KAJ SE DOGAJA IN KAJ NAJ BI SE DOGAJALO NASLEDNJE LETO NA RAZLIČNIH PODROČJIH MOŠČANSKEGA KULTURNEGA ŽIVLJENJA

PESTRA DEJAVNOST

Da bi dobili pregled problemov dosežkov in želja na posameznih področjih kulturne dejavnosti v naši občini, smo obiskali nekatere kulturne delavce.

Predsednica zveze kulturno-prosvetnih organzacij občine Ljubljana Moste-Polje Draga Svetina je povedala:

„Nekatere kulturne dejavnosti naše občine niso znane vsem in je prav, da o njih spregovorimo. vanje spadajo: knjižnica, glasbena šola, šolska kulturna društva, amaterske gledališke skupine, kinematografi, sekcija likovnikov ter glasbenikov s pevskimi zbori, pihalni orkester vevške papirnice, harmonikarski orkester glasbene šole in harmonikarski orkester mladih iz Dolskega.

Poleg tega so naši občani deležni tudi sadov najkvalitetnejših kulturnih zavodov, društev in združenj, ki sočasno predstavljajo svoje dosežke.

Intenzivnost in razmah kulturnega življenja je skušala v preteklih treh letih povečati novo nastala kulturna skupnost. Po njeni zaslugi je prišlo do usklajevanja in povezovanja posameznih kulturnih dejavnosti. Druga pomembna spodbuda je bila kulturna akcija, ki sta jo uveljavili socialistična zveza in sindikati pod vodstvom ZKPO. Žal je za zdaj ostala še na ravni spodbude. Omenim pa naj ustavna dopolnila, ki tudi kulturo obravnavajo kot pomembno področje delovanja delovnih ljudi.

Vsa ta gibanja: uveljavljanje kulturne skupnosti, uresničevanje akcije ter ustavnih sprememb, so deli celote, ki tudi kulturo obravnavajo kot neposredno sestavino človeškega življenja.

Tako lahko vlogo in delež ZKPO tudi v naši občini obravnavamo v luču teh družbenoidejnih prizadevanj pa seveda stvarnih družbenih dogajanj.

Naše delo je usmerjeno v še intenzivnejše preraščanje ZKPO v družbeno organizacijo, ki ima mesto tako v delovnih organizacijah kot v krajevnih skupnosti in med mladino v vzgojnoizobraževalnih zavodih; v organizacijo, ki ji je še vedno bolj mar kvalitetna rast stvaritev kulturnih zavodov, društev in kulturno-prosvetnih organizacij."

Mihaela Mohar je upravnica moščanske knjižnice Jožeta Mazovca. Tisti, ki si hodijo sposojat knjige, vedo, da sta knjižnica in čitalnica na tesnem. Za veliko knjig sploh nimajo prostora na knjižnih policah. Izgledov, da bi dobili prostore v moščanskem družbenem centru, zdaj ni več. Je pa izdelan idejni načrt za pripravo pionirskega oddelka v Mostah, dokler ne bo zgrajena nova matična knjižnica. Prva možnost naj bi bila v prostorih nekdanje vojašnice na Zaloški cesti nasproti bencinske črpalke, druga pa v bodočem Štepanjskem naselju. Torej eno ali drugo. Selili bodo tudi podružnično knjižnico v Polju, kjer bodo dobili čitalnico in pionirski oddelek z vsemi drugimi oblikami literarne vzgoje (pravljične ure, literarni kvizi in šolske ure v knjižnici).

Moščanska knjižnica se vključuje z vsemi načrti v načrt razvoja splošnoizobraževalnega knjižničarstva ljubljanske regije.

In kaj bi želel kolektiv drugega kot to, da ne bi „spet enkrat skoz padel." V imenu komisije za likovno dejavnost je odgovoril akademski kipar Aladar Zahariaš:

„Z adaptirano Jelovškovo galerijo so Moste dobile majhen, a lep razstavni prostor. Pa ne samo razstavni, kajti ambient je primeren tudi za manjše kulturne prireditve (recitacije, petje itd.). Kodeljev grad z bivšo kapelico je odkupilo gostinsko podjetje Figovec, ki pa še dalje pušča moščanskim kulturnikom proste roke pri uporabljanju galerije.

Letos so bile v Jelovškovi galeriji štiri razstave in vsaka je bila odprta približno mesec dni. Prva je bila skupna razstava sedmih moščanskih likovnih umetnikov, na drugi so sodelovali likovni samorastniki iz občine Center, tretja je bila skupna razstava akademskega slikarja Staneta Kumarja in akademskega kiparja Aladarja Zahariaša, na četrti pa je razstavljalo šestnajst likovnih amaterjev naše občine. Samorastniki so razstavljali tudi v Papirnici na Vevčah. Na vseh ter razstavah so bile zastopane vse likovne smeri: slikarstvo, kiparstvo, grafika in risba.

Pri komisiji za likovno dejavnost je osem umetnikov. Skupina ni tendenčna in ne daje prednosti niti kakršnikoli likovni smeri niti tehniki. Komisija je edina take vrste v Jugoslaviji in združuje umetnike, ki tudi živijo blizu skupaj. V glavnem so učitelji in kot umetniška skupina niso preveč znani. Ravno s pestrostjo izbire razstavljavcev želijo in bodo še naprej skušali navajati obiskovalce na kulturo, da bi – primer je zelo jasen in zelo blizu tako kot se jim zdi razumljivo, da gredo na igrišče Slovana ali pa v kopališče na Kodeljevem, stopili tudi v Jelovškovo galerijo.

In še program za naslednje leto: skupinska razstava komisije, povabilo Francetu Slani, Kiarju Mešku, skupini samorastnikov, amaterjem in morda tudi kaka samostojna razstava."

O delu komisije za glasbo in o delu aktiva zborovodij je spregovorila Marija Urbančič, učiteljica na moščanski glasbeni šoli.

„Za zborovodje smo v avgustu organizirali tridnevni tečaj, na katerem so poslušali predavanja o intonaciji, fraziranju in interpretaciji pri zboru, dalje o izobrazbi glasu in o delu z Orffovim inštrumentarijem. Zborovodje so bili s seminarjem zadovoljni in so si želeli še več takih oblik dela.

Osnova za dober zbor na šoli je dobro organizirana glasbena vzgoja v razredu. Prav zato so se odločili, da bodo imeli enkrat mesečno za vse učitelje glasbe v nižjih razredih aktive.

Profesor Bole, avtor priročnika za glasbeno vzgojo na nižji stopnji, bo priročnik do konca šolskega leta predelal skupaj z učitelji glasbe na osnovnih šolah. Profesor Kalan pa je k pesmicam iz priročnika pripravil spremljavo z Orffovim inštrumentarijem.

V aprilu 1974 bomo organizirali občinsko revijo pevskih zborov. Zato bodo do takrat še štirje aktivi zborovodij. Pogovorili se bodo o delu zborov po šolah, sestavili in predelali bodo program zborov, imeli bodo dve hospitaciji (pri mladinske in otroškem zboru) in pripravili vse potrebno za občinsko revijo. Pomagal bo profesor Kokol. Na tem mestu naj omenimo še harmonikarski orkester glasbene šole Moste, ki ga vodi Srečko Piškur in pa željo glasbene šole, da bi s pomočjo mladine in sindikatov ustanovili pevski zbor. Potrebovali bi ga ob raznih proslavah in drugih prireditvah. Strokovna pomoč je zagotovljena in tudi s prostorom ne bo težav."

Na IV. gimnaziji Moste vodi že nekaj let profesorica Helena Potokarjeva dramatski krožek. Vsako leto pripravi z dijaki predstavo. V lanskem šolskem letu so uprizorili Petra Božiča Križišče, za konec letošnjega šolskega leta pa predvidevajo antični tekst, in sicer Aishilov Vklenjeni Prometej. Vloge so že razdeljene, sodeluje deset dijakov iz vseh letnikov ene izmene – pač tiste, v kateri prof. Potokarjeva uči. Te dijake pozna in lažje najdejo čas za vaje.

Lani so za 29. november pripravili Klopčičevo enodejanko Mati, letos pa recital partizanske ljudske pesmi. Gledališka skupina je sodelovala tudi na končnem srečanju moščanskih amaterskih gledaliških skupin v Javoru. Na gimnaziji pa imajo poleg te skupine še literate, zbrane okoli Gejzirov, kjer že dolgo vrsto let dela profesor Ciril Brglez.

Pri recitalih in na proslavah pomaga z glasbeno opremo prof Srečko Piškur. Za naprej si „gledališčniki" želijo več zunanjega sodelovanja in gostovanj, zahvaljujejo se pa kulturni skupnosti in še posebej tovarišu Benedičiču, ki podpira – jo to dejavnost.

Franc Grebenšek je dirigent papirniškega pihalnega orkestra z Vevč. Orkester ki bo drugo leto star 75 let, vodi že 13. leto. Letos so na republiškem tekmovanju zasedli 4. mesto. Uvrstitev je zelo dobra – v Sloveniji je približno 80 takih orkestrov. Vsi so amaterji, dveletna glasbena šola pa je pogoj za sprejem v orkester. Ljudje so zaposleni vsepovsod, prevladujejo mlajši, poprečna starost je okrog 25 let. Vseh skupaj jih je 42. Orkester ima svoje prostore v Papirnici, dvakrat tedensko pa vadijo.

Dirigent je povedal, da v občinskem merilu zadovoljujejo vse potrebe. Koncertov so imeli v lanskem letu veliko, njihov program je pester. Gostujejo in bodo še gostovali tudi v tujini, naslednje leto pa se bodo odpravili na Reko, da se pobratijo z reškim pihalnim orkestrom. Ljubljana premore še 4 take orkestre in med njimi je vevški na zavidljivem mestu.

Za konec je Marjan Benedičič, tajnik občinske zveze kulturno-prosvetnih organizacij spregovoril še o amaterski dejavnosti. Program za letošnjo sezono še ni dokončno izdelan, vendar se bo obdržal v okviru prejšnjih napovedi. Dve skupini iz Zaloga in Zadvora trenutno ponavljata svoji lanski predstavi. Letos se bodo potrudili, da bi poleg kvalitete uspeli predstave tudi scensko primerno opremiti. Ne gre jim za število raznovrstnih predstav, ampak bodo raje eno pripravili čimbolje. ZKPO bo seveda še nadalje pomagala tem skupinam z vso strokovno pomočjo. Radi bi čim večkrat gostovali tudi po krajevnih skupnostih, kjer nimajo svojih gledaliških predstav.

Kulturna akcija ZKPO, ki so jo sprožili v mestu, bo po novem letu prenesena na občinske zveze za kulturo, ki jo bodo odslej tudi sami financirali. S tem bi želeli zajeti čimveč krajev in jim nuditi čimveč raznovrstnih prireditev v sodelovanju z vodstvi KS.

ZKPO občine Moste-Polje ima program že določen. Med prvimi bodo nastopili operni solisti in gledališki igralci v skoraj vseh krajih občine in po tovarnah, zatem pa bomo izmenoma dobili še lutkovne predstave, nastope pevskih zborov, folklore, zabavnih orkestrov itd.

ALENKA LOBNIK

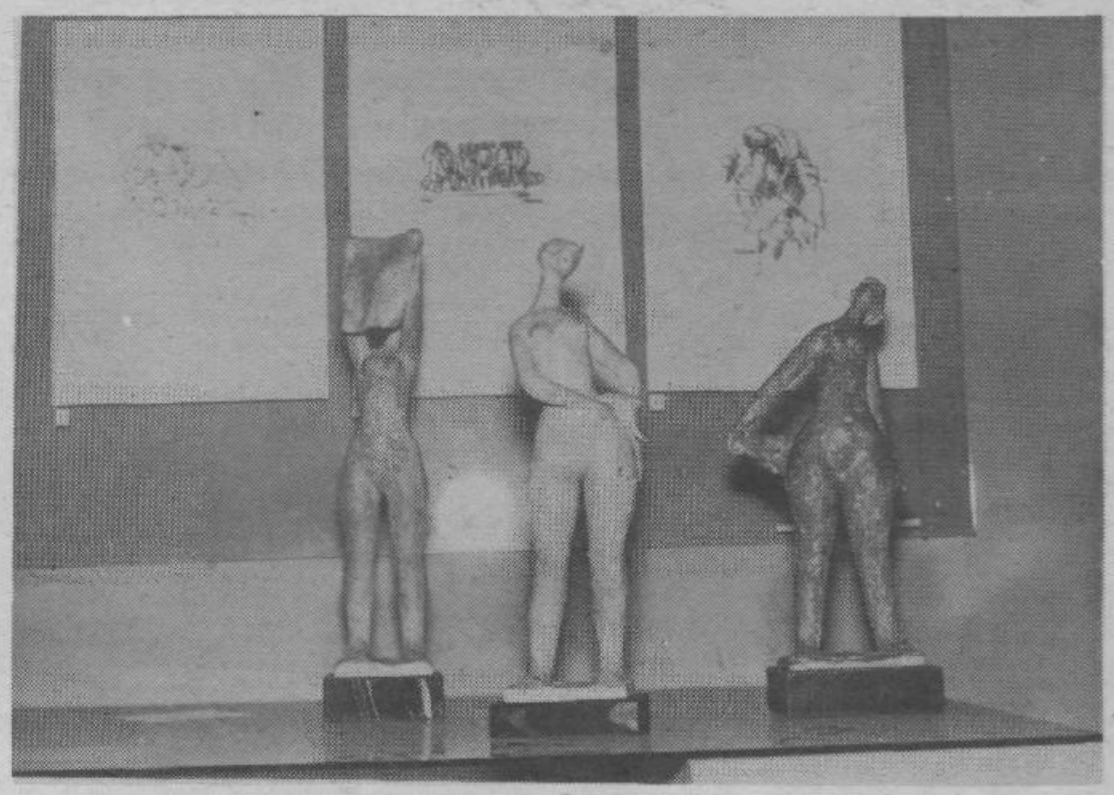

Kot smo že pred časom poročali sta v Jelovškovi galeriji razstavljala akademski kipar Aladar Zahariaš in akademski slikar in grafik Stane Kumar. Na posnetku vidimo razstavljena dela obeh umetnikov; več o tem pa berite v strokovni oceni umetnostnega kritika Janeza Mesesnela

MINIATURE

Tako bi lahko imenovali to razstavo umetniških del majhnih razsežnosti, čeprav seveda ne gre za miniature v klasičnem pomenu besede. Vendar sta oba razstavljavca – akademski slikar Stane Kumar in akademski kipar Aladar Zahariaš – pokazala predvsem izbor iz svojega opusa intimnejših umetniških stvaritev, prvi risbe, drugi pa majhno plastiko.

Stane Kumar je ostal zvest nekdanjim idealom umetniške skupine „Gruda", ki jo je po vzoru hrvaške „Zemlje" ustanovil tik pred drugo svetovno vojno. Čeprav morda danes njegova dela niso več programsko kritično poudarjena, pa v njih še vedno prevladuje tako imenovana socialna tematika. Ta se je združila s trpkimi doživetji iz mladosti, iz življenja „vagonarjev" v trajno nagnjenje do železniških motivov. Na tej razstavi zato tudi sledimo izključno risbam-krokijem iz železniških čakalnic, prizorom iz tistega življenja, ki ima čisto svoje značilnosti, saj na trenutke izenačuje vsaj zunanji izgled ljudi, ujetih v čakanje v neprezračenih, umazanih prostorih. Ti krokiji so seveda neposredni, sveži in kljub predvsem turinskim realizacijam dihajo še nakj grudaškega duha, le bolj prenesenega v meditacijo.

Nekdanji Putrihov študent Aladar Zahariaš tokrat ni pokazal svojih aranžmajev iz varjenega železa, ampak se je omejil na majhne sohe iz žgane gline. Petindvajset ženskih figuric pod skupnim nazivom „Kopalke" nam v različnih, vendar vselej resničnih ali vsaj verjetnih, kontroliranih pozah pripoveduje o kiparjevi zasidranosti v značilno slovenski lirični oblikovalni tradiciji.

Nekoliko potegnjeni polnoplastični idela figuralnega kiparstva v miniaturi je našel v Zahariašu simpatičnega občudovalca in ljubitelja. V njegovih kipcih opazimo še tu in tam potezo, ki spominja na delo njegovega učitelja, zlasti v partijah bokov stoječih figur. Vse pa so razgibane v preprosti radosti življenjskega trenutka, sveže, nepretenciozne in prilagodljive intinmenu okolju.

JANEZ MESESNEL

Že četrtič odprta vrata

Četrta likovna manifestacija v razstavnem prostoru Jelovškove galerije je bila izrazito amaterska, a kljub temu zelo zanimiva, že zato, ker je prikazala različne težnje in smotre moščanskih likovnih amaterjev.

Po nekajletnem premoru je občinska ZKPO Moste-Polje ponovno postavila v svoj program delo z likovnimi amaterji. To namreč ni bila prva razstava Moščanov. Pred nekaj leti je v Mostah zaživela amaterska dejavnost na likovnem področju, a je – žal – zaradi pomanjkanja delovnega prostora morala prenehati z dokaj plodnim delom. Upajmo, da ne bo ta kulturna dejavnost ostala samo na občasnih razstavah, kajti to ni edini cilj dela amaterjev, ampak je želeti, da se bodo ponovno zbrali v društvo in organizirano delali. Cilj organiziranega dela je, da povečamo krog ljubiteljev likovne umetnosti ne samo ustvarjalcev, ampak tudi tistih, ki konzumirajo likovno umetnost.

Na četrti likovni razstavi so sodelovali: Marin Berovič, Janez Benedičič, Vladimir Cencelj, Stane Gričar, Marija Hetzel, Božo Kemperle, Jožefa Kek, Iva Kramar, Janez Lajovec, Danilo Jakovčič, Polde Maček-starejši, Janez Milkovič, Pavel Smolej, Bogdan Vratarič, Martin Veleberi, inž. Boris Skubic, Matjaž Rolih in Brane Zakrajšek.

Glasba nas druži

Glasba nas druži – pod tem geslom smo se 18. novembra 1973 ob 16. uri zbrali v veliki, čeprav hladni dvorani v Dolskem. Mraz ni motil nikogar. Vsi so se že na samem začetku močno ogreli – poslušalci z bučnim ploskanjem, s katerim so pozdravili naše harmonikarje; glasbenike pa je ogrel strah, ki je že po prvih taktih popustil. Vrstile so se glasbene in pevske točke, nastopali so solisti, dueti in terceti, pevski tercet in oktet, pa še pevski zbor, zbor harmonikarjev in mali orkester. Nazadnje je glasbeni program poživila telovadna vrsta iz Dola pod vodstvom Jožeta Peterka.

To prijetno glasbeno popoldne je pripravila domača glasbena sekcija. Seveda brez prizadevnega Tonija Semeja in Nežke Čadove, ki vodi tudi pevski zborček, ne bi mogli polni dvorani (kar je v Dolskem redkost) nuditi takega programa.

V Dolskem deluje ta sekcija že pet let. Svoje delovanje je začela v zelo slabih finančnih in tehničnih možnostih, v premajhni, prehladni in za glasbo ne preveč primerni sobi. Do danes se te razmere niso dosti izboljšale.

Takrat, pred petimi leti so se vsi z navdušenjem prijeli učenja raznih inštrumentov. Bilo je 30 harmonikarjev, nekaj časa pa je deloval tudi tamburaški orkester. Toda kmalu se je navdušenje poleglo; člani so začeli odhajati iz glasbenega krožka, število se je vedno bolj krčilo in sedaj, po petih letih, nas je od prvih 30 ostalo samo še devet.

Mnogi so opustili igranje že po prvih težkih in zahtevnejših vajah. Glasba seveda zahteva vztrajnost, potrpljenje, nadarjenost in učenje. Glasba zahteva celega človeka. S telesom in dušo se ji je treba predati in šele po dolgem času in neprestanih vajah se ti posreči, da vsaj delno obvladaš njene prvine. Te nam že 5 let vtepa v glavo dobri prof. glasbe v pokoju Toni Semeja iz Doba pri Domžalah. Vsak teden dvakrat se v svojem rumeñem DAFU pripelje pred zadružni dom, kjer imamo glasbeno šolo, in takoj je okrog njega polno otrok – ne samo tistih, ki obiskujejo glasbeno šolo, marveč tudi veliko drugih, kajti vse si je pridobil s prijazno besedo in bonboni, katerih mu nikdar ne zmanjka. Kljub temu, da je že upokojen, v glasbi najde zadovoljstvo in svojevrsten užitek. Vesel je, da tudi nam lahko nudi vse to in se razveseli vsakega našega uspeha.

Pod njegovim vodstvom vsako leto prirejamo številne nastope. V letu 1973 smo jih imeli kar 16. Poleg „premiernega" v Dolskem, smo poslušalcem nudili glasbene užitke še v Senožetih, v Dolu, Šentjakobu, Moravčah, zavodu za usposabljanje invalidne mladine v Kamniku, Vodicah, Mostah, na Prežganju, kjer smo po uspelem nastopu pripravili piknik ob slastnih čevapčičih in sladkih jagodah, in še drugje. Na koncu šolskega leta pa smo organizirali dvodnevni izlet na Plitvice in v Crikvenico. Vsi učenci in starši, kateri so šli z nami, so bili veseli in zadovoljni, saj so videli kraje, ki jih mogoče ne bi nikoli. Poleg tega pa so se še nakopali in tako utrudili, da so na poti domov spali vsi razen petih, ki so od Crikvenice do doma neprestano peli in igrali, saj smo imeli s seboj tudi harmoniko.

18. novembra smo torej praznovali majhen jubilej: 5-letnico obstoja naše glasbene sekcije. Ob tej priložnosti je bilo z lepimi knjižnimi nagradami nagrajenih 9 učencev, ki so „zdržali" vseh pet let: Marko Bokalič, Matejka in Nuška Zupančič, Bojan Bokalič, Mirjam Pavšek, Maruška Zver, Martina Trdin, iz Dola pa Bojana Peterlin in Bojan Zavrl. Nagrade so pripravili KS in KUD Dolsko in DPD Svoboda Dol. Najlepše se jim zahvaljujemo.

Izmed vseh učencev najbolj izstopajo trije: Marko Bokalič ter sestrici Matejka in Nuška Zupančič. Poleg začetniških, otroških in naših narodnih pesmi izpod njihovih prstov marsikdaj prav prijetno zazveni kakšna klasična, zahtevna, težka skladba. Nihče se ne ustraši not, ki jim jih prinese tov. Semeja, in po vsakodnevnih vajah, ki jih opravijo doma, prav kmalu zaslišimo melodijo, nad katero smo vsi navdušeni. Sestrici Tejka in Nuška pa mnogokrat z igranjem razveselita in zabavata tudi goste v domači gostilni. Zato ti trije zaslužijo še posebno pohvalo.

Vedno prihajajo novi učenci, ki se žele izobraževati na glasbenem področju, tako da nas je letos spet okrog 40. Tudi na koncertu so sodelovali tisti, ki so za inštrumente prijeli komaj pred nekaj meseci in prav ti so bili deležni med občinstvom največjega priznanja. Ena teh novink je komaj 6-letna Janka Mihelčič, ki po treh mesecih učenja že „čudovito" in zanesljivo zaigra marsikatero pesem.

Upam, da se bo število glasbenikov če že ne povečalo, pa vsaj obdržalo takšno, kot je in da bomo še naprej z igranjem in nastopi, ki jih pripravljamo za naslednjo sezono, razveseljevali ljubitelje glasbe doma v Dolskem in bližnji okolici.

MARTINA TRDIN

IMEJMO SE RADI

Iztekajo se zadnje minute starega leta. Luči ugašajo in razgreta, prepotena lica se lepijo druga ob drugo in usta se vsesavajo v dolge in vroče poljube.

To je trenutek omame, pozabe, hrepenenja, želja in hotenja, da bi se še naprej imeli radi, da bi bilo vsaj toliko zaupanja in ljubezni do sočloveka, kot smo ju bili deležni v minulem letu. Naša goreča želja je, da bi bilo vsaj toliko krvodajalcev in darovalcev kot doslej. Želeti je, da bi bilo manj stremuhov, sebičnežev, postopačev in pohlepnežev, ki jim je edini priznani in veljavni bog na tem svetu – denar.

Še več: kot v letu, ki se je pravkar izteklo, naj bo tihih, skromnih, delavnih ljudi; ljudi, ki jim pomeni pošteno delo in ljubezen do sočloveka smisel življenja. Naj slava in čast veljata neznanemu in hrabremu mlaedniču, ki je iz ledenih valov Ljubljanice rešil fantka in ko so mu ponudili nagrado, je samo zamahnil z roko, češ, kaj bi tisto – nagrajen sem s tem, da sem storil dobro delo za sočloveka.

In kapo dol odločnemu možu postave, ki je preziraje smrt med tiri s telesom pokril otroka, medtem ko je železna pošast hrumela nad njima. Prezir in obsodba pa naj veljata sebičnim in trdosrčnim sosedom, ki so vedeli, da v svislih hira bolezni starček, pa mu niso priskočili na pomoč. Človek, imej sočutje do sočloveka v stiski, imej ga rad!

DRUG DRUGEMU SMO POTREBNI KOT DESNA ROKA LEVI. Kajti, če bo človek človeku postal zver, potem zna biti tudi konec naše civilizacije. Ne bodimo hladni in neprizadeti, kadar pred našimi očmi objestni huligani s pestmi obdelujejo nedolžnega človeka. Ni malenkost, če hodimo mimo na tleh ležečega, okrvavljenega človeka kot mimo vreče peska.

Imejmo se vendar radi!

Najbrž bo držalo, da vsi tisti številni hrabri vojaki, ki v vojni vihri za ceno življenja rešujejo ranjene soborce pod točo sovražnih krogel, tega ne počno zato, ker morajo. Zgledov iz naše slavne preteklosti je več kot dovolj. Kdor se zavestno razdaja za sočloveka, ta opravlja najbolj plemenito dejanje. Brez dajanja pa ni prejemanja. Ali drugače: kdor ljubi, je tudi ljubljen.

Odprimo srca in dlani za sočloveka!

Zato utegne biti pravšnja novoletna želja

IMEJMO SE RADI!

ff